

Arvoisa kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen tai varajäsen!

Nyt käsittelyssä oleva Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotus (POKE) on Espoon tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeä asiakirja. Se määrittelee Espoon kehityksen jopa seuraaviksi sadoiksi vuosiksi, koska nyt rakentamiseksi valittuja alueita ja muita maankäytön suuria muutoksia ei enää myöhemmin voida palauttaa luonnontilaan tai asukkaiden virkistyskäyttöön.

Siksi Espoon ympäristöyhdistys haluaa saattaa lautakunnan jäsenten ja varajäsenten tietoon eräitä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotukseen liittyviä huolia ja ongelmia.

Yleiskaavaehdotuksesta on saatu laajasti lausuntoja ja mielipiteitä, joka on tärkeä vaihe näin suuressa kehittämishankkeessa. Yllättävää on kuitenkin, että esittelijä kohdassa 2) ehdottaa kaupunginhallitukselle, että hyväksyttäisiin 29.11.2017 päivätty kaavaluonnos”, vaikka siihen on tehty muutoksia.

Lisäksi Espoon ympäristöyhdistys huomauttaa, ettei luonnosvaiheen mielipiteistä ole koostettu kattavaa yhteenvetoa, josta saisi oikeaa kuvan eri tahojen antamista muistutuksista ja miten mielipiteitä on valikoiden käsitelty. Siksi toivomme niihin palaamista ja täsmentämistä, eikä päätösehdotuksessa esitetty mielipiteisiin yhtyminen ole mielestämme mahdollista eikä perusteltua.

Yhdistys pitää tärkeänä, että nimenomaan tässä käsittelyvaiheessa tehdään tarvittavat isot muutokset, vaikka edelleenkin luonnoksesta pyydetään lausuntoja ja siitä voidaan antaa laajasti muistutuksia.

Yhdistys kaipaa selkeitä ja perusteltuja vastineita kaikkiin esittämiinsä muutoksiin kuten hyvä hallinnollinen menettelytapa edellyttää. Asioita ei saa piilottaa niin, etteivät asianosaiset, Espoon asukkaat ja tiedotusvälineet löydä vastauksia.

Suojelualueverkoston vahvistaminen ja muiden luontoalueiden huomiointi

Kaupunkisuunnittelulautakunta edellytti 31.1.2018 tekemässään päätöksessä, että ennen kaavaehdotuksen lautakuntakäsittelyä tehdään joukko selvityksiä ja tarkasteluja. Yksi selvästi yksilöity tehtäväksi oli *selvitys mahdollisuuksista luonnonsuojelualueverkoston täydentämiseen alueellisesti ja laadullisesti, kuten Espoo-tarina edellyttää (esimerkiksi Histan Kotasuon alue sekä Tremanskärren Natura-alueen suojavyöhyke).*

Suojelualueverkoston mahdollisen täydentämisen kannalta välttämättömät selvitykset on ilmeisesti kuitattu teettämällä poikkeuksellisen tarkka (254 s) selvitys voimassa olevien yleiskaavojen vielä toteuttamattomista suojelualuevarauksista ja varausten osista. Selvitys koskettaa 20 aluetta tai alueen osaa.

Voimassa olevien suojelualuevarausten nykytilan tarkastus osana uuden yleiskaavan laadintaa on sinällään kaikin puolin perusteltu toimi. Tällä jo aikaisemmissa kaavoissa esitetyllä ja tarpeelliseksi arvioidulla kaavasuojelun säilyttämisellä uudessa kaavassa ei kuitenkaan voida olennaisesti

parantaa nykyisen suojelualueverkoston alueellista laatua tai kattavuutta. Tarvitaan aitoja lisäsatsauksia.

Toivomme, että lautakunta tekee linjauksen, jonka pohjalta suojelualueverkoston täydentämistarkastelua jatketaan välittömästi. Tärkeän kohdejoukon mahdollisen yleiskaavasuojelun kannalta muodostavat Uudenmaan liiton tuoreessa selvityksessä vähintään maakunnallisesti arvokkaiksi todetut ja pääosin Espoon kaupungin omistamat luontoalueet. Tällaisia on kaava-alueelta määritetty maakuntaliiton selvityksessä noin 20 kpl: (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden_maakunnallinen_arvo.pdf)

Lisäksi potentiaalisia lisäsuojelukohteita on yksilöity Espoon ympäristöyhdistyksen kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa yli 50 kappaletta.

Espoon ympäristöyhdistys muistuttaa myös siitä, että suojelualueiden lisääminen on kustannus-
tehokkaimpia tapoja kompensoida lisärakentamisen ja -pirstoutumisen vaateliaille luontotyypeille ja lajistolle aiheuttamia haittoja. Samalla uudet suojeluun varattavat alueet toimivat osana virkistyskäytön vaatimaa viheralueverkostoa, kyseisen verkoston laadukkaina "luontohelminä".

Arvokkaiden luontoalueiden säilyttämistä yleiskaavassa parantaisi myös se, jos käyttöön otetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaan alueen (ns. luo-alue) ominaispiirremerkintä. Merkintä sopii erinomaisesti mm. useimmiten yhteisöjen omistamien virkistysalueiden sisällä sijaitsevien arvokkaiden luontokohteiden osoittamiseen.

Luonnon monimuotoisuuden huomiointi megatrendinä ja Espoon maine

Luonnon monimuotoisuuden varjelu on ilmastonmuutoksen ohella suurin megatrendi, joka kaavan vireillä ollessa on saanut aivan uuden aseman suuren yleisön arvomaailmassa. Espoon virallisissa strategioissa ja esityksissä aihe nostetaan esiin näkyvästi, joka luo odotuksia käytännön toiminnalle. Nyt esillä oleva yleiskaavaehdotus on kuitenkin kokonaisuutena ja monissa paikallisissa kohteissa vakavasti alueen monimuotoisuutta vaarantava suunnitelma.

Sekä kansalaisten keskuudessa että Espoon juhlapuheissa vaatimus ei ole säilyttää, vaan lisätä monimuotoisuutta. Siksi sitä kiistatta vähentävä kaava on 2020 luvulle tullessa täysin kestävä, ja tulee tällaisenaan aiheuttamaan huomattavan julkisuushaitan Espoon maineelle kun käy ilmi ettei kaupunki aiokaan toteuttaa strategiaansa sen merkittävimmällä osa-alueella, maankäytössä. Yhtä lailla paikallinen tuho ainutlaatuisissa monimuotoisuuskohteissa kuten Nupurinmetsä tai Högnäsin kannas, kuin laajojen, lisäksi Espoolaisille tärkeimpien virkistysalueiden silmiinpistävän laaja hävittäminen Nuuksiossa ja Oittaaan ympäristössä ei tule jäämään vaille laajaa kielteistä julkisuutta.

Siksi Espoon ympäristöyhdistys esittääkin, että lautakunta vaatii kaavan uudelleen tarkastelua ja parantamista siten, että luonnon monimuotoisuuden megatrendi on tinkimättömästi huomioituna.

AT-kyläaluemerkinnän rakennusoikeus ei sovellu vireillä oleviin asemakaavoituskohteisiin

KS-lautakunta edellytti luonnosvaiheen jälkeen asuttujen kyläalueiden tunnistamista ja lisärakentamismahdollisuuksien selvittämistä. Nyt kuitenkin myös joitain luonnoksen pientalovaltaisia asuntoalueita A3 on muutettu kyläalueiksi AT sellaisissakin kohteissa, joissa nimenomainen tarve asemakaavoitukselle on tunnistettu ja myös ollut vireillä jo vuosia. Ehdotuksen yhteydessä AT-merkintään samalla lisätyn, yleiskaavan tuoman rakennusoikeuden edellytyksenä on

kuitenkin, ettei asemakaavoituksen ohjaustarvetta ole ja että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja maankäyttöä alueella.

Merkittävä esimerkki tästä ristiriidasta on Högnäsin alue, jonka asemakaavoituksen tarvetta on perusteltu ennen muuta vaatimuksella sovittaa maankäyttö alueen ainutlaatuisiin luontoarvoihin. Yli 10 vuotta vireillä olleen asemakaavoituksen aikana on käynyt selväksi, että tavoite on erittäin hankala. Jo hyväksytty kaava palautettiin 2015 valmisteluun Ely-keskuksen vaatimuksesta. Uudelleen 2018 lautakunnalle tuodun asemakaavan selostus perusteli tarvetta mm: *”Suojeluarvojen vuoksi asemakaavoitus on kuitenkin nähty kestävämmäksi tavaksi ohjata rakentamista.”* Tarve todettiin myös päätösehdotuksessa: *”Högnäsin alueella ei edelleenkään ole edellytyksiä poikkeuslupien myöntämiselle vakituiseen asumiseen, vaan alueen täydennysrakentaminen tulee ratkaista asemakaavoituksella.”* Lautakunta palautti jälleen kaavan, vaatien mm. rakentamisen puolittamista juuri luontoarvojen takia. Högnäsissä merkintä tulisi korvata suojeluvarauksella tai korkeintaan suojelulähtöisellä loma-asutusmerkinnällä, jolla olisi mahdollista säilyttää alueen luontoarvot ja taata samalla nykyisenkaltainen suojavyöhyke Natura-alueelle.

Esimerkin valossa on selvää, ettei MRL44§ vaatimus yleiskaavan ohjausvaikutuksesta voi toteutua kohteissa joissa ei jo edellytetty asemakaavatasoinen tarkastelukaan ole johtanut rakennusoikeuteen. Espoon ympäristöyhdistys uskoo lautakunnan yhtyvän siihen, ettei tietoinen, asemakaavassa evätyin rakennusoikeuden osoittaminen yleiskaavamääräyksellä olisi ylipäättäänkään vastuullista, vaan esittää merkinnän poistamista näistä kohteista.

Nuoksion järviylängön huomiointi

Espoon ympäristöyhdistys on huolissaan Nuoksion järviylängölle laajasti osoitetusta rakentamisesta. Kaavaehdotuksessa tätä rakentamista on lähes yhtä paljon kuin kaavaluonnoksessa.

Nuoksion järviylängöä voi pitää eteläboreaalisen vyöhykkeen mittakaavassa jopa kansainvälisesti merkittävänä luonto- ja virkistysalueena. Tästä syystä on kaikki perusteet osoittaa kaavassa, kaava-alueelle ulottuvalta osin, nykyluonteisena säilyväksi esitettävän Nuoksion järviylängön rajat. Kaikki lisärakentaminen, jota kaavan jatkotyöstössä vähennetään Järviylängön alueelta, tukee Uudenmaan tärkeimmän luonto- ja virkistysalueen kokonaisarvon säilymistä.

Avoin maisematila -merkinnän tarkentamistarve

Avoimen maisematilan tavoite on hyvä, mutta ongelma liittyy sen kattamien hyvin erilaisten maankäyttötapojen vaikutusten huomiointiin, jota se nykyään ei edellytä. Tämä tarve on ennen muuta sellaisella toiminnalla, joka sijoittuu luontoarvoiltaan herkkien suojelukohteiden läheisyyteen ja joilla on niihin potentiaalisia vaikutuksia. Mikäli esimerkiksi golf-kentät tai tehokkaasti harrastettu maatalous ovat merkinnän piirissä, tulee siihen lisätä määräys vaikutusten arvioinnista ja hallinnasta.

Aluekohtaisia huomioita

Kaavaehdotuksessa esitetty maankäyttö (lisärakentaminen, uudet tiet, Espoo-Lohja-rata sekä pikaraitiotiet) pirstoo monia arvokkaita luontoalueita, vaarantaa useiden luonnon ydinalueiden ja niiden välisten ekologisten yhteyksien säilymisen sekä vähentää säilyvän metsämaan kokonaisalaa. Tällä on negatiivisia vaikutuksia niin luonnon monimuotoisuuteen kuin luonnossa tapahtuvaan virkistäytymiseen.

Erityisinä ongelma-alueina haluamme nostaa kaavaprosessin tässä vaiheessa esille muutamia:

- Nuuksion järviylängön metsäluontoarvojen kannalta erityisen ongelmallista on kaavan mahdollistama merkittävä metsäluonnon hävittäminen järviylängön eteläisellä vyöhykkeellä, Nupurin, Karhusuon, Miilukorven ja Oittaa-Tollinmäen alueella.
- Mynttilänmetsän alueelle esitetty mittava rakentaminen kohdentuu pääosaltaan luonto- ja maisema-arvoiltaan merkittäviin metsiin. Yhdistys ymmärtää, että Oikoratavaraus on tarpeellinen yleiskaavassa, joka ulottuu pitkälle tulevaisuuteen. Ympäristönäkökulmasta on selvää, että raiteilla tapahtuvan liikenteen lisääntyminen huomattavasti. Kaavassa mahdollistetaan Histan asemanseudun toteuttaminen ja laaja asuntorakentamisen sen lähiympäristöön. Kuitenkaan Espoon keskustan ja Histan välille ei ole maankäytöllisiä välttämättömiä tarpeita perustaa lisäasema Myntinmäkeen, joka toteutuessaan tuhoaa jopa valtakunnallisesti merkityksellisen ekologisen eri ilmansuuntiin ulottuvan vyöhykekokonaisuuden. Rataosuus tulee yleiskaavassa sijoittaa tällä osuudella maksimaalisesti tunneliin ja silloille ekologisten vyöhykkeiden suojaamiseksi. Mynttilän alueelle suunniteltua laajaa asuntorakentamista tulisi sijoittaa mieluummin olemassa oleville asemapaikoille nykyisen Rantaradan varteen.
- Bodomin ja Matalajärven muodostaman merkittävän kokonaisuuden luonto-, maisema- ja virkistysarvoja vaarantavat hankkeet tulee tarkastella erityisellä huolella ja riittäviin vaikutusarviointeihin perustuen. Nyt mittava rantaan sijoittuva rakentaminen tuhoaa arvot pala palalta, kaava ei suojele rantamaisemaa ja luontoa. Myös Oittaaan ja sen jokiuoman alkupään P-merkintä on täysin sopimaton arvokkaaseen rantametsään ja kulttuurialueeseen.
- Riittävä rakentamaton suojavyöhyke tulee kaavoittaa Matalajärven Natura-alueen ympärille. Sellaisena ei voi toimia siihen rajautuvaksi suunniteltu kannaksen rakentamisalue, jossa nykyään Naturan suojeluperusteena oleva saukko ja lukuisat muut suojellut lajit vaaratta liikkuvat. Erityisesti painotamme, että muutos kyläalueeksi, toisin kuin vastineissa annetaan ymmärtää, ei ollut Espoon ympäristöyhdistyksen toivomus, eikä se missään nimessä ole suojeluparannus, päinvastoin. Lautakunta edellytti suojavyöhykettä Tremanskärin Natura-alueelle, eikä voi olla perusteltua toimia toisin Matalajärvellä, etenkin, kun Laajalahden ja Vanhankaupunginlahden SPA-alueilla suojavyöhykkeet ovat laajoja. Kyseessä olisi Espoon kansainvälisesti merkittävimmän Natura-kohteen (SCI ja SPA) suojavyöhykevaatimuksen paikallinen laiminlyönti. Kannaksen lisäksi ympäröiville peltoalueille olisi erittäin perusteltua osoittaa kaavassa suoja-alue, koska häiriöttömyyttä siellä levähtäville linnuille ei ole voitu taata, ja tavoitteellinen ulkoilureitti tulee siirtää. Myös maakunnallinen viheryhteys tulee korjata puustoiseen kohtaan kannaksella.
- Oittaaan ulkoilualueen ja sen ympäristön esitetty maankäyttö ei säilytä virkistys- ja luontoarvoiltaan tärkeää kokonaisuutta riittävästi. Erityisesti tulisi lisätä Uusimaakaavassa ja POKE:n Hepokorven luontoselvityksessä todettu suojelualuetarve sekä viheryhteyden kehittämistarpeet kaavaan, jotta ohjausvaikutus toteutuisi alueelle suunnitellussa maankäytössä.
- Espoonjokilaakson valtakunnallisesti merkittävät luonto-, maisema- ja virkistysarvot kaipaavat säilyttävämpiä kaavaratkaisuja erityisesti Kirkonmäen RKY-alueen eteläpuolella ja edelleen Jorvin sairaalaan asti.

Espoon ympäristöyhdistyksen puolesta yhteistyöterveisin,

Anni Simola
taloudenhoitaja

